

Qualitative Analysis of Factors and Contexts of Violence Against Women Using Grounded Theory Method

Hooshmand, M.^I, Roshanaei, A.^{II}, Motlagh, M.^{III}

 <https://dx.doi.org/10.22084/CSR.2023.27819.2205>

Received: 2023/01/26; Accepted: 2023/05/05

Type of Article: **Research**

Pp: 371-398

Abstract

This research has investigated the factors and consequences of violence against women in a qualitative manner using grounded theory methodology. In this research, purposeful sampling was used to collect information and select participants for conducting interviews. Until the desired cases and theoretical saturation were reached, 21 women who were subjected to violence, who referred to the social welfare emergency service center of Nahavand city, in-depth interview and Semi-structured to It was done. After analyzing and checking the content of the interviews and statements of the abused women, using open coding, primary concepts were selected and 20 major categories were selected in the axial coding and one central or core category was selected and extracted in the selective coding. The results of this research show that different conditions and contexts are influential in the occurrence and increase of family violence. that factors such as husband's addiction, patriarchal attitude, wife's unemployment and gender socialization as causal conditions and factors such as husband's personality problems and disorders, forced and early marriage, observing and experiencing violence and lack of support from family and surrounding people as underlying conditions and factors such as interference Relatives and friends and education Husband's inferiority complex has been effective as an intervening condition in husbands' violence against women.

Keywords: Family Violence, Violence Against Women, Qualitative Study, Grounded Theory, Consequences of Violence.

I. PhD student of sociology of social issues of Iran, Department of Sociology, Islamic Azad University, Ashtian branch, Ashtian, Iran

II. Assistant Professor, Department of Sociology, Islamic Azad University, Ashtian branch, Ashtian, Iran, (Corresponding Author). **Email:** a.roshanaei@yahoo.com

III. Assistant Professor, Department of Sociology, Islamic Azad University, Ashtian branch, Ashtian, Iran

Citations: Hooshmand, M.; Roshanaei, A. & Motlagh, M., (2023). "Qualitative Analysis of Factors and Contexts of Violence Against Women Using Grounded Theory Method". *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 12(22): 371-398. doi: 10.22084/csr.2023.27819.2205

Homepage of this Article: https://csr.basu.ac.ir/article_5328.html?lang=en

1. Introduction

Violence against women, as one of the most important social harms, has adverse effects on the physical, mental and psychological health of family members and endangers their health and safety from various aspects and has harmful consequences from an individual, family and social point of view.

Family violence is one of the problems that exists in all societies, especially Iranian society, and its form and extent are different in different societies and social groups. Various surveys show that the number of victims of this social problem increases every year, and it is necessary to take serious and fundamental measures to reduce and control this phenomenon by government and private organizations and institutions. Violence against women in various personal, family and social dimensions has always attracted the attention of social, psychological and legal experts as a serious problem and harm, and efforts have been made to study this important social phenomenon in a practical and specialized manner. Taken and to solve and reduce those basic and practical solutions to be presented. Considering the importance of the family institution in the development of the personality of individuals and the socialization of children and its relationship with the health of individuals and society, it is necessary to pay more attention to the family and the relationships governing it, because any lack of attention to this important and fundamental institution creates the ground for the emergence of Disruptions in family relationships and increasing family differences and tensions provides and disrupts the health and balance of this important educational institution and will create adverse consequences for children, family and society.

“The family, as one of the most important social institutions, has played a major role in the development of people’s personality, and children learn the first lessons of sacrifice, order, cooperation, love, etc. in the warm heart of the family. Healthy and excellent people are raised in desirable and healthy families, and harm and social deviations and violent behaviors also originate from unhealthy family relationships” (Hooshmand, 2004: 99).

2. Research methodology

The current research, i.e. the factors affecting violence against women, has been conducted as a qualitative study based on the grounded theory strategy. Due to the appropriateness of qualitative methods in identifying and investigating the hidden angles of social phenomena and interpreting the different lived experiences of women who have been subjected to violence, the qualitative method has been used.

Grounded theory is a type of qualitative research in which the researcher studies and describes the phenomena in their natural situation, and its purpose

is to deeply investigate the behaviors, opinions and thoughts of individuals and groups in the same way as it happens in their real life.

Therefore, considering that the issue of violence against women is a complex, multivariate and multi-layered phenomenon, and requires a deep understanding of the violence against women, therefore, in this research, an in-depth interview has been tried to understand and identify more precisely the deep layers and Hidden violence and the lived experiences of women who have experienced violence to be used.

Statistical population: The population studied in this research is women who have been abused by their husbands in some way and have referred to the social emergency service center.

Sample size: A statistical sample in the sense that it exists in quantitative methods does not exist in qualitative research. In qualitative methods, the sample size or the number of participants is determined in the data collection and coding process. In qualitative research, the data saturation criterion is used to determine the sample size.

Therefore, in this research, interviews were conducted with 21 women who were subjected to violence by their husbands and experienced domestic violence. The selection of this number of participants was based on data saturation and the interviews continued until it was felt that no new information was obtained and the data collection reached theoretical saturation.

Sampling method: "In qualitative research, the sampling method is subject to the logic of qualitative sampling. That is, sampling proceeds based on a conceptual design and is based on theoretical adequacy" (Danaeifard and Emami, 2016: 81).

In this research, the purposeful sampling method was used to select participants or women who were subjected to violence. In other words, in this method, interviews were conducted with participants who have directly seen violence and have lived experience in the field of domestic violence.

3. Discussion

In collecting data and analyzing them, the researcher must constantly go back and forth between the collected data and their analysis, correcting and completing the findings using new results obtained from encountering new data, and taking steps from providing the first data to the final analysis. Will be the data coding process takes place in three stages: open coding, central coding and selective coding. In each of these steps, the attached code or codes must bring the data associated with it to the saturation level. Saturation refers to the filling of the space of a concept or category and the absence of new data from it" (Mohammed pour, 1400: 286).

Therefore, in this research, data analysis has been done in the form of coding in three levels: open coding, central coding and selective coding. Therefore, after analyzing the information obtained through interviews with abused women, the main and central concepts and categories were identified.

Some of these major categories are mentioned here: 1- Husband's addiction 2- Patriarchal attitude in the family 3- Husband's unemployment 4- Gender socialization 5- Husband's personality problems and disorders 6- Forced and early marriage 7- Observing and experiencing violence 8 - Lack of support from family and surrounding people 9- Interference of relatives 10- Spouse's low education

4. Conclusion

The results of the analysis of the interview with the women participating in this research were done in three stages of open coding, central coding and selective coding, after reviewing and analyzing the information obtained from the interviews with the women who suffered violence, the main concepts and categories and the core category were extracted, as a result This study, 20 major categories and one The core category was identified. The main categories in this research, based on the analysis of the statements of women who have experienced violence through interviews, are 1- Husband's addiction 2- Patriarchal attitude in the family 3- Husband's unemployment 4- Socialization of gender roles 5- Husband's personality problems and disorders 6- Forced and early marriage 7- Lack of support from family and surrounding people 8- Observing and experiencing violence 9- Interference of relatives and surrounding people 10- Spouse's low education. After combining and integrating the above major categories, the main category or the core category was obtained. In fact, the core category includes the main theme of the research, in this qualitative study, the core category obtained is: "Family violence is a reflection of the unequal gender and social structure". After determining the main or core category, other categories were related to each other in the form of a paradigm model around the core category and the paradigm model was drawn and presented. In the end, the result and the results of the statements of the abused women in this research show that the phenomenon of family violence is influenced by various factors and conditions, which can be divided into three categories: causal conditions, underlying conditions, and intervening conditions.

Acknowledgment

I sincerely thank the professors who have guided and encouraged me in writing the article.

واکاوی کیفی عوامل و زمینه‌های خشونت علیه زنان با روش نظریه زمینه‌ای

مهرداد هوشمند^I، علی روشنائی^{II}، معصومه مطلق^{III}

شناسه دیجیتال (DOI): 10.22084/CSR.2023.27819.2205
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵
نوع مقاله: پژوهشی
صص: ۳۷۱-۳۹۸

چکیده

در این پژوهش به صورت کیفی و با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای به بررسی عوامل و زمینه‌های خشونت علیه زنان در خانواده پرداخته شده؛ لذا برای گردآوری اطلاعات و انتخاب مشارکت‌کنندگان برای انجام مصاحبه از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده، که برای رسیدن به موارد مطلوب و اشباع نظری با ۲۱ نفر از زنان مورد خشونت قرار گرفته که به مرکز اورژانس اجتماعی بهزیستی شهرستان نهاوند مراجعه کرده‌اند، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته به عمل آمد. بعد از بررسی محتوای اظهارات مشارکت‌کنندگان با استفاده از کدگذاری باز، محوری و گزینشی، ۲۰ مقوله عمده و یک مقوله مرکزی یا هسته تحت عنوان «خشونت خانوادگی بازتاب ساختار نابرابری جنسیتی و اجتماعی» انتخاب و استخراج گردید. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که عوامل و زمینه‌هایی نظیر: اعتیاد شوهر، نگرش مردسالاری، بیکاری همسر و جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی، به عنوان شرایط علی و عواملی نظیر مشکلات و اختلالات شخصیتی شوهر، ازدواج اجباری و زود هنگام، مشاهده و تجربه خشونت و عدم حمایت خانواده و اطرافیان به عنوان شرایط زمینه‌ای و عواملی نظیر دخالت خویشاوندان و اطرافیان و تحصیلات پایین شوهر به عنوان شرایط مداخله‌گر در بروز و افزایش خشونت علیه زنان تأثیر داشته‌اند؛ هم‌چنین راهبردها و عکس‌العمل‌های مختلفی از سوی مشارکت‌کنندگان در برابر خشونت شوهران، نظیر: تحمل خشونت، طلاق عاطفی، مقاومت و اقدام تلافی‌جویانه، درخواست طلاق و مراجعه به مراکز مشاوره و اورژانس اجتماعی اتخاذ گردید.

کلیدواژگان: خشونت خانوادگی، خشونت علیه زنان، مطالعه کیفی، نظریه زمینه‌ای.

- I. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران.
- II. استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران. (نویسنده مسئول).
Email: a.roshanaei@yahoo.com
- III. استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.

ارجاع به مقاله: هوشمند، مهرداد، روشنائی، علی؛ و مطلق، معصومه، (۱۴۰۲). «واکاوی کیفی عوامل و زمینه‌های خشونت علیه زنان با روش نظریه زمینه‌ای». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۲(۲۲): ۳۷۱-۳۹۸. doi: 10.22084/csr.2023.27819.2205

صفحه اصلی مقاله در سامانه نشریه: https://csr.basu.ac.ir/article_5328.html?lang=fa

۱. مقدمه

خشونت علیه زنان به عنوان یکی از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی تأثیرات نامطلوبی بر سلامت جسمی، روحی و روانی اعضای خانواده داشته و سلامت و امنیت آن‌ها را از جنبه‌های گوناگون به مخاطره انداخته و پیامدهای زیان‌باری از نظر فردی، خانوادگی و اجتماعی به دنبال دارد.

«خشونت خانگی^۱ علیه زنان، علاوه بر جنبه‌های انسانی و حقوق بشری آن، یک مشکل عمده و جدی در سلامت افراد به حساب می‌آید و عواقب جسمی، روانی و اجتماعی ناشی از آن می‌تواند سلامت زنان، خانواده و جامعه را به خطر اندازد. به همین دلیل طی سال‌های اخیر، بررسی ابعاد مختلف این معضل اجتماعی، دست‌مایه پژوهش‌های داخلی و خارجی فراوانی قرار گرفته است» (احمدی و همکاران، ۱۳۸۷: ۶۷).

خشونت خانوادگی^۲ یکی از معضلاتی است که در اکثر جوامع، مخصوصاً جامعه ایران وجود داشته که شکل و میزان آن در جوامع و گروه‌های مختلف اجتماعی متفاوت است. بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد که همه ساله بر قربانیان این معضل اجتماعی افزوده می‌شود؛ لذا ضرورت دارد که در جهت کاهش و کنترل این پدیده از سوی سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی، اقدامات جدی و اساسی انجام گیرد.

«خشونت رفتاری است که در همه کشورهای مشاهده می‌شود و بر قربانیان فراوان آن همه‌روزه افزوده و موجب اضطراب مردم و احساس ناامنی آن‌ها، به‌ویژه گروه‌های ضعیف‌تر و آسیب‌پذیرتری مانند زنان، کودکان، سالخورده‌گان و گروه‌های اقلیتی که قربانیان ستم‌پذیرتر نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی هستند نیز می‌شود. گستردگی و فزاینده‌گی انواع خشونت در جامعه، علاوه بر قربانیان مستقیم آن، نزدیکان و دوستان قربانیان را نیز متأثر می‌کند و امنیت اجتماعی و سلامت روانی مردم را به خطر می‌افکند.» (صدیق سروستانی، ۱۳۸۶: ۱۱۳).

خشونت علیه زنان در ابعاد گوناگون فردی، خانوادگی و اجتماعی همواره به عنوان یک معضل و آسیب جدی توجه صاحب‌نظران اجتماعی، روان‌شناسی و حقوقی را به خود معطوف داشته و تلاش بر این بوده که این پدیده مهم اجتماعی به صورت عملی و تخصصی مورد مطالعه دقیق قرار گرفته و برای حل و کاهش آن راه‌حل‌های اساسی و کاربردی ارائه گردد.

«خشونت علیه زنان مسأله مهمی در امر سلامت و حقوق انسانی است که با توجه به ابعاد گسترده آن در حوزه‌های خانوادگی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، نه امری خصوصی که مسأله‌ای اجتماعی است. زنان قربانیان خاموش خشونت کسانی هستند که در چهاردیواری خانه و در کانونی که باید محل آسایش، آرامش و امنیت آن‌ها

باشد، در مقابل چشمان وحشت‌زده فرزندان‌شان مورد ضرب و شتم، هتاک‌ی و به عبارت ساده‌تر مشت و لگد قرار می‌گیرند و به دلیل عمیق بودن ریشه فرهنگ سکوت و صبر در باورشان، بارها مورد خشونت شوهرانشان قرار گرفته‌اند و دم نزده‌اند» (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۱۳).

«خانواده به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی، نقش عمده‌ای در تکوین شخصیت افراد داشته و فرزندان نخستین درس ایثار، نظم، همکاری، محبت و... را در کانون گرم خانواده می‌آموزد. افراد سالم و متعالی در خانواده‌های مطلوب و سالم پرورش و تربیت می‌یابند و آسیب و انحرافات اجتماعی و رفتارهای خشونت‌آمیز نیز از روابط ناسالم خانوادگی نشأت می‌گیرد» (هوشمند، ۱۳۸۴: ۹۹).

با توجه به اهمیت نهاد خانواده^۳ در تکوین شخصیت افراد و جامعه‌پذیری فرزندان و رابطه آن با سلامت افراد و جامعه، ضرورت دارد که به خانواده و روابط حاکم بر آن توجه بیشتری شود؛ زیرا هرگونه کم‌توجهی به این نهاد مهم و زیربنایی، زمینه را برای بروز اختلالات در روابط خانوادگی و افزایش اختلافات خانوادگی و تنش‌ها فراهم می‌کند و سلامت و تعادل این نهاد مهم تربیتی را به هم می‌زند و پیامدهای نامطلوبی برای فرزندان، خانواده و جامعه ایجاد خواهد کرد.

بنابراین مسأله اساسی در این پژوهش این است که عوامل و زمینه‌های خشونت خانوادگی از دیدگاه زنان مورد خشونت قرار گرفته در شهرستان نهاوند به شیوه کیفی^۴ و رویکرد نظریه زمینه‌ای^۵ مورد شناسایی و مطالعه قرار گیرد تا براساس مصاحبه‌های عمیق^۶ با زنان مورد مطالعه، شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و تعاملات کنش‌گران و پیامدهای خشونت خانوادگی شناسایی و تعیین شوند و راهکارها و پیشنهاد‌های لازم برای پیشگیری و کاهش خشونت علیه زنان با توجه به یافته‌های این پژوهش و مطالعات تحقیقات دیگر ارائه گردد.

۲. مبانی نظری پژوهش

در سال‌های اخیر تحقیقات بسیاری برای شناخت ابعاد مختلف پدیده خشونت علیه زنان صورت گرفته که نتیجه آن پیدایش طیف وسیعی از نظریات مختلف است. از نظریه‌هایی که ریشه خشونت مردان علیه زنان را تنها در یک علت معین جستجو می‌کنند تا نظریه‌هایی که به این موضوع در بافت اجتماعی-ساختاری توجه کرده‌اند. «تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که پدیده خشونت در خانواده^۷ را نمی‌توان با هیچ‌یک از نظریه‌های ذکر شده، به تنهایی تبیین کرد؛ بلکه این پدیده را باید با توجه به نظریه‌های مختلف و تلفیق آن‌ها با یکدیگر توضیح داد» (معظمی، ۱۳۸۳: ۶۱).

«اگرچه تصور غالب این است که پژوهش کیفی را باید بدون چارچوب نظری انجام داد، اما باید اشاره کرد که نظریات در تحقیقات کیفی می‌توانند مانند راهنمای عمومی پژوهش‌های کیفی مدنظر قرار گیرند؛ بدین معنی که نظریه‌ها می‌توانند در باز شدن ذهن محقق، توجه به نکات، روندها و ابعاد محوری میدان مطالعه، ارائه چارچوب مفهومی جهت طرح سؤال‌های اساسی نقش کلیدی ایفا کنند» (محمدپور، ۱۴۰۰: ۲۷۷). لذا، در این پژوهش از نظریات مختلف علمی در باب خشونت علیه زنان به عنوان یکی راهنمای عمومی در پژوهش کیفی و کمک به پژوهشگر در طرح پرسش‌های اساسی و نتیجه‌گیری بهتر از یافته‌های پژوهش استفاده شده است.

۱-۲. نظریه کنترل اجتماعی^۸

این نظریه بر انجام هرگونه نظارت و کنترل توسط سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی و قانونی بر رفتارهای مجرمانه و خلاف تأکید دارد؛ زیرا ضعف نهادهای نظارتی و ضعف قانون در برخورد با افراد متخلف و خشونت‌گرا، زمینه را برای افزایش پرخاشگری و خشونت در خانواده و جامعه فراهم می‌کند.

«در نظریه کنترل اجتماعی، بر هر نوعی از نظارت تأکید بسیار شده است؛ زیرا در واقع برای انجام بزهکاری، وجود فشار بیرونی (بیکاری، فقر و نظایر آن‌ها) ضرورت ندارد، بلکه نبود نظارت اجتماعی باعث بروز چنین رفتاری می‌شود. نهادهای نظارتی مانند نیروی انتظامی، والدین، مدرسه و همسایگان می‌توانند به صورت مستقیم بر اعمال و کردار فرد نظارت کنند؛ اما از طرف دیگر نیز به طور غیرمستقیم خود به صورت نظارت اجتماعی عمل می‌کنند» (اعزازی، ۱۳۸۰: ۶۶).

۲-۲. نظریه یادگیری اجتماعی^۹

«بر طبق این دیدگاه، افراد با تمایلات خشن متولد نمی‌شوند، آن‌ها این تمایلات را از خلال محیط و مشاهدات زندگی می‌آموزند. وقتی اعمال تهاجمی نتایجی مطابق میل به همراه دارد، خشونت به وسیله‌ای مقبول برای نیل به هدف تبدیل می‌گردد. از دیدگاه «باندورا»، هم زن و هم شوهر در معرض خشونت خانوادگی قرار می‌گیرند و کاربرد آن را در حل مشکلات خانوادگی می‌آموزند. آن‌ها یاد می‌گیرند که خشونت وسیله‌ای مشروع برای برآورده ساختن نیازهاست» (زنجانی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۸).

براساس این نظریه، فرد رفتارهای خشونت‌آمیز^{۱۰} و تهاجمی را از طریق مشاهده خشونت والدین و اطرافیان و تجربیاتی که در این زمینه دارند، کسب می‌کنند؛ به عبارتی افرادی که در محیط خانواده و زندگی خود مخصوصاً در دوران کودکی شاهد خشونت

والدین خود بوده و یا خود خشونت را تجربه کرده‌اند، زمینه و احتمال بروز رفتارهای پرخاشگرانه و تهاجمی در بین آنان بیشتر است.

۲-۳. نظریه منابع^{۱۱}

براساس این نظریه، مردانی که نسبت به زنان خود دسترسی کمتری به منابع مادی و غیرمادی دارند، یا نسبت به زنان خود در موقعیت اجتماعی و اقتصادی پایین‌تری هستند، برای حاکمیت و کسب موقعیت خود از خشونت به‌عنوان آخرین منبع کسب قدرت خود استفاده می‌کنند و در خانواده نیز گرایش به همسر آزاری می‌آورند، تا از این طریق جایگاه قدرتی خود را بازسازی کنند.

«از دید نظریه پردازان منابع، تعادل قدرت میان زن و شوهر، ارتباط نزدیکی با منابعی دارد که هرکدام از آن‌ها با خود به رابطه زن و شوهری می‌آورند. وقتی که منابع مادی و غیرمادی، که در نگاه سنتی به‌عنوان ابزار در اختیار مرد قرار گرفته‌اند، به طریقی حذف گردند یا کاهش یابند؛ شوهران رو به همسر آزاری می‌آورند تا از این طریق قدرت از دست رفته خود را بازسازی کنند. براساس این نظریه، شوهرانی که پایگاه اجتماعی اقتصادی پایین‌تری در مقایسه با زنان خود دارند، به منابع کمتری دسترسی دارند؛ لذا، از خشونت به‌عنوان منبع متعادل‌کننده روابط خود با همسرانشان سود می‌جویند» (علیوردی نیا و همکاران، ۱۳۹۰).

۲-۴. نظریه فمینیستی^{۱۲}

بنابراین فمینیست‌ها در تحلیل خشونت خانوادگی، بر ساختار نابرابر^{۱۳} روابط قدرت بین زن و شوهر تأکید نموده و اعتقاد دارند که خشونت مردان علیه زنان به خاطر ساختار غلط جامعه است که پدرسالاری^{۱۴} را تشویق می‌کند و موقعیت مردان را تحکیم می‌بخشد. نظریه پردازان این دیدگاه، وجود ساختار اقتداری پدرسالارانه را عامل اصلی خشونت علیه زنان می‌دانند.

«نظریه پردازان فمینیستی جهت تبیین خشونت علیه زنان بر وجود ساختار نابرابر روابط قدرت میان زنان و مردان تأکید می‌کنند، که به مردان اجازه اعمال قدرت بر زنان را می‌دهد. در رویکردهای اصلی فمینیسم، خانواده جایگاه مبارزه جنسیتی و بازتولید اشخاص تلقی می‌شود. خانواده از اصول مهم سازمان‌دهنده مناسبات تولیدی فرماسیون اجتماعی در کل و نیز بستر ایدئولوژیک شالوده تفاوت جنسیتی و سرکوب زنان است» (جاوید و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۵۶).

۲-۵. نظریه جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی^{۱۵}

«ساختار اجتماعی در جامعه به نوعی شکل‌گرفته است که در آن خشونت مردان علیه زنان به صورت آشکار و به‌عنوان پدیده‌ای طبیعی اعمال می‌شود و از زنان خواسته می‌شود که این وضعیت را تحمل کنند. تحمل این شرایط زندگی باعث می‌شود که فرزندان آن‌ها نیز وقتی وارد جامعه می‌شوند، در تضادهای خانوادگی و اجتماعی راه‌حلی جز استفاده از خشونت نمی‌شناسند و با رفتارهای خود نیز هنجارهای اجتماعی خشونت^{۱۶} را تقویت می‌کنند» (اعزاز، ۱۳۸۳: ۱۹۱).

شیوه جامعه‌پذیری و تربیت والدین نقش مهمی در شکل‌دادن به شخصیت فرزندان دارد و می‌تواند ویژگی‌هایی هم‌چون مطیع بودن و منفعل بودن را در دختران و ویژگی‌هایی نظیر قوی بودن، توانمند بودن و با اقتدار بودن را در پسران درونی نماید و از این طریق باعث دائمی شدن سلطه مرد و مطیع و وابسته بودن زن در جامعه را فراهم کند و به تداوم این سلطه و استمرار چرخه خشونت کمک نماید.

۳. مروری بر پیشینه پژوهش

مطالعه و پژوهش‌های مختلف و متنوعی در زمینه خشونت علیه زنان در نقاط مختلف جهان و از جمله ایران صورت‌گرفته، که این پژوهش‌ها در جامعه ما عمدتاً به صورت کمی و به روش پیمایش انجام‌گرفته و کمتر با رویکرد کیفی به موضوع خشونت علیه زنان پرداخته شده است؛ و بیشتر این پژوهش‌ها به توصیف پدیده خشونت و عوامل و پیامدهای آن پرداخته‌اند.

تنها ارائه آمارهای کلی و بیان علل و عوامل خشونت خانوادگی کافی نیست و ضرورت دارد که برای شناخت دقیق‌تر پدیده خشونت علیه زنان، علاوه بر مطالعات کمی^{۱۷} به مطالعات کیفی^{۱۸} و مصاحبه عمیق با زنان آسیب‌دیده از خشونت پرداخته شود.

۳-۱. تحقیقات داخلی

پژوهش‌های مختلفی در زمینه خشونت علیه زنان با روش‌های کمی صورت‌گرفته، که در این پژوهش با توجه به رویکرد کیفی به خشونت خانوادگی، سعی شده که پژوهش‌هایی مورد بررسی قرار گیرد که با مطالعه کیفی به موضوع خشونت خانوادگی پرداخته‌اند، که در اینجا به چند نمونه از این تحقیقات اشاره می‌شود:

۱- پژوهشی توسط «غلامی» و همکاران (۱۳۹۶) تحت عنوان «واکاوی عوامل مؤثر بر خشونت علیه زنان متأهل در شهر اهواز»، انجام‌گرفته که این پژوهش به شیوه کیفی و با روش نظریه زمینه‌ای بوده، که ۱۷ زن در این پژوهش مورد مصاحبه نیمه‌ساختار قرار

گرفتند که نتایج پژوهش نشان داد که خشونت به شیوه‌های مختلف در اکثر خانواده‌ها در یک پیوستار کم تا زیاد، تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله ویژگی‌های شخصی و نوع تربیت خانوادگی با توجه به فرهنگ اجتماعی فرد وجود دارد. و عواملی نظیر مشکلات شخصیتی مردان، عدم امنیت روانی زنان، باورهای جنسیتی، عدم شناخت صحیح همسر، تفاوت‌های زوجین و... در خشونت علیه زنان تأثیر داشته است.

۲- پژوهشی توسط «سیروس احمدی» و همکاران (۱۴۰۰) تحت عنوان «خشونت علیه زنان: حاکمیت ایدئولوژی مردسالار و هژمونی سلطه مذکر (مطالعه موردی: زنان شهر بوشهر)» انجام گرفته که هدف این پژوهش بررسی خشونت علیه زنان در بوشهر با استفاده از روش کیفی و با رویکرد نظریه زمینه‌ای است. یافته‌ها نشان از وجود پنج مقوله محوری «فرهنگ مردسالار و نابرابری جنسیتی نهادینه شده»، «کیفیت تعاملات زوجین»، «مشروعیت بخشی نظام فرهنگی به خشونت»، «استراتژی زنان در مقابله با خشونت» و «بازتولید نگرش‌های مردسالاری نسبت به زنان» است؛ لذا خشونت که از سوی مردان علیه زنان اعمال می‌شود، در هر وضعیتی متأثر از جایگاه قدرتمند مردان در روابط بین فردی و اجتماعی است. مردسالاری به عنوان یک عامل قوی در خشونت علیه زنان تأثیر دارد و خشونت متأثر از نظام مردسالار است.

۳- پژوهشی توسط «زیبا احمدی» (۱۳۹۹)، تحت عنوان «مطالعه تجربه زیسته زنان مبتلا به خشونت خانگی و کشف ریشه‌های اجتماعی آن در شهر همدان» انجام گرفته است. که در این پژوهش از رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسانه (تجربه زیسته زنان قربانی) استفاده شده که با ۱۸ زن قربانی مراجعه‌کننده به پزشک قانونی انجام گرفته که تلاش شده ریشه‌های اجتماعی بروز خشونت علیه زنان توسط همسران آن‌ها بررسی شود. مفاهیم اصلی مشتق شده از دیدگاه زنان، به دو دسته ساختاری و زمینه‌ای تقسیم شده که زنان قربانی خشونت، مضامین ستمگری جنسی، جامعه‌پذیری جنسیتی، مسائل اقتصادی و نقش قانون را به عنوان عوامل ساختاری مطرح کرده‌اند؛ هم‌چنین ویژگی‌های شخصیتی مردان و نحوه جامعه‌پذیری آنان توسط خانواده‌ها را به عنوان عوامل زمینه‌ای دانستند. زنان قربانی خشونت اذعان نمودند که عملاً تحت فشارهای اجتماعی، در مقابل خشونت همسران مداوم گزینه سکوت را اختیار نموده و ادامه زندگی مشترک را بر پذیرش داغ ننگ طلاق ارجح می‌دانند.

۲-۳. تحقیقات خارجی

در این پژوهش نیز با توجه به رویکرد کیفی به پدیده خشونت علیه زنان، چند نمونه از مطالعات انجام گرفته با روش کیفی در زمینه خشونت خانوادگی ارائه می‌گردد:

۱- «راتمن»^{۱۹} و همکاران (۲۰۰۷) پژوهشی با روش کیفی تحت عنوان «چگونه اشتغال به زنانی که قربانی خشونت همسرانشان هستند، کمک می‌کند؟» انجام داده‌اند که داده‌های این پژوهش از طریق تحلیل محتوای مصاحبه‌های عمیقی که سازمان خدمات درمانی با ۲۱ زن شاغل انجام داده، جمع‌آوری شده است. پژوهشگران شش راه را که اشتغال برای قربانیان خشونت مفید و قابل استفاده است را این‌گونه بیان می‌کنند: بهبود امور مالی، ارتقای امنیت جسمی، افزایش اعتماد به نفس، بهبود روابط اجتماعی، فراهم کردن استراحت روانی و ایجاد انگیزه یا هدف در زندگی؛ بنابراین یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که اشتغال می‌تواند نقش بسیار مهمی را در زندگی قربانیان خشونت ایفا نماید.

۲- «یونت» و «کارر»^{۲۰} (۲۰۰۶) پژوهشی تحت عنوان «خشونت خانگی علیه زنان متأهل» انجام دادند. این تحقیق به منظور سنجش تأثیر تجربه خشونت در دوران کودکی، دسترسی به منابع قدرت و نگرش نسبت به کتک‌زدن همسر بر خشونت علیه زنان متأهل کامبوجی انجام شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساخت یافته بود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که سطح زندگی خانوادگی بر خشونت فیزیکی تأثیری ندارد و زنانی که تحصیلات آن‌ها از شوهرانشان کمتر بود، اغلب بیشتر متحمل خشونت فیزیکی و روانی می‌شدند. زنانی که کودکان بیشتری داشته، بیشتر از شوهران خود کتک خورده و بیشتر آن را توجیه می‌کردند؛ هم‌چنین زنانی که مادران آن‌ها از پدرانشان کتک می‌خوردند، تجربه خشونت شوهر را بیشتر داشتند. یافته‌های این پژوهش بر تأثیر منابع قدرت و تجربه خشونت در کودکی بر خشونت شوهران علیه زنان تأکید داشتند.

۳- «زولوتور» و «رانیان»^{۲۱} (۲۰۰۶)، در تحقیقی با عنوان «سرمایه اجتماعی و خشونت اجتماعی» به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی پایین به منزله تهدیدکننده و افزایش دهنده تنبیهات شدید جسمانی و خشونت خانگی پرداختند؛ و بدین نتیجه رسیدند که ارتقای سطح سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از منابع در دسترس خانواده می‌تواند احتمال بروز خشونت خانگی را کاهش دهد؛ هم‌چنین دریافتند که اعتماد و شبکه اجتماعی به عنوان شاخص‌های اجتماعی نقش مهمی در کاهش خشونت علیه زنان دارد.

۴. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به صورت مطالعه کیفی^{۲۲} و بر پایه راهبرد نظریه زمینه‌ای^{۲۳} انجام گرفته است. به دلیل تناسب روش‌های کیفی در شناسایی و بررسی زوایای پنهان پدیده‌های اجتماعی و تفسیر تجربه‌های زیسته متفاوت زنان مورد خشونت قرار گرفته، از روش کیفی استفاده شده است.

نظریهٔ زمینه‌ای نوعی پژوهش کیفی است که در آن محقق پدیده‌ها را در موقعیت طبیعی آن‌ها مورد مطالعه قرار داده و توصیف می‌کند و هدف آن بررسی عمیق رفتارها، عقاید و تفکرات افراد و گروه‌ها به همان نحوی است که در زندگی واقعی آن‌ها روی می‌دهد.

«به نظر «فلیک»، تحقیق کیفی مثل تحقیق کمی نیست که فرضیه‌ها را از ادبیات موجود استخراج و بعداً آزمون کنید؛ بلکه در تحقیق کیفی، محقق از اطلاعات و بصیرت‌های مأخوذ از ادبیات موجود به منزلهٔ دانش زمینه‌ای استفاده می‌کند، تا در بستر این ادبیات به مشاهدات و گزاره‌هایی تحقیقش نظر کند» (فلیک، ۱۳۸۸: ۶۴). از آنجا که موضوع خشونت علیه زنان، پدیده‌ای پیچیده، چندمتغیره و بالایه‌های گوناگون است، نیازمند درکی عمیق از خشونت اعمال شده علیه زنان است؛ لذا، در این پژوهش از مصاحبهٔ عمیق برای درک و شناسایی دقیق تر لایه‌های عمیق و پنهان خشونت و تجربه‌های زیستهٔ زنان خشونت دیده استفاده شده است.

- **جامعهٔ آماری:** جامعهٔ مورد مطالعه در این پژوهش، زنانی هستند که از سوی شوهران خود به نوعی مورد آزار و خشونت قرار گرفته و به مرکز خدمات اورژانس اجتماعی مراجعه کرده‌اند.

- **حجم نمونه:** نمونهٔ آماری به مفهومی که در روش‌های کمی وجود دارد، در پژوهش کیفی وجود ندارد. در روش‌های کیفی، حجم نمونه یا تعداد مشارکت‌کنندگان در فرآیند جمع‌آوری و کدگذاری داده‌ها مشخص می‌شود؛ که در پژوهش کیفی برای تعیین حجم نمونه از معیار اشباع داده‌ها^{۲۴} استفاده می‌شود.

لذا در این پژوهش، با ۲۱ نفر از زنانی که مورد خشونت شوهران خود قرار گرفته و تجربهٔ خشونت خانگی را داشتند، مصاحبه به عمل آمد. که انتخاب این تعداد از مشارکت‌کنندگان بر مبنای اشباع داده‌ها صورت گرفت و مصاحبه‌ها تا جایی ادامه یافت که احساس شد اطلاعات جدیدی حاصل نمی‌شود و جمع‌آوری داده‌ها به اشباع نظری رسیده است.

- **روش نمونه‌گیری:** «در پژوهش‌های کیفی، شیوهٔ نمونه‌گیری تابع منطق نمونه‌گیری کیفی^{۲۵} است؛ یعنی نمونه‌گیری بر اساس طرح مفهومی پیش‌می‌رود و بر اساس کفایت نظری صورت می‌گیرد» (دانایی‌فرد و امامی، ۱۳۸۶: ۸۱).

لذا در این پژوهش برای انتخاب مشارکت‌کنندگان یا زنان مورد خشونت قرار گرفته، از روش نمونه‌گیری هدفمند^{۲۶} استفاده شده است؛ به عبارتی در این روش با مشارکت‌کنندگانی مصاحبه انجام گرفته که به طور مستقیم خشونت را دیده و در زمینهٔ خشونت خانگی تجربهٔ زیسته دارند.

جدول ۱. اطلاعات و مشخصات جمعیتی شناختی مشارکت‌کنندگان
Tab. 1: Information and demographic characteristics of the participants

شماره	نام	سن	تحصیلات	شغل	وضعیت تأهل	تعداد فرزند	مدت زندگی مشترک
۱	فریده	۳۸	سیکل	خانه‌دار	متأهل	۲	۱۱
۲	اکرم	۳۴	خواندن و نوشتن	خانه‌دار	متأهل	۳	۱۳
۳	زهرا	۳۰	بی‌سواد	خانه‌دار	طلاق	۱	۱۰
۴	فائزه	۴۸	دیپلم	خانه‌دار	متأهل	۲	۱۷
۵	مریم	۲۸	ابتدایی	فروشندگی	طلاق	۱	۷
۶	اعظم	۴۰	دوم راهنمایی	گلدوزی	متأهل	۲	۱۵
۷	لیلا	۴۳	سیکل	اینترنتی	طلاق	۳	۱۶
۸	رؤیا	۳۷	دیپلم	آرایشگری	متأهل	۱	۱۲
۹	شیرین	۳۵	سیکل	خانه‌دار	متأهل	۱	۱۳
۱۰	فاطمه	۳۷	لیسانس	شاغل	متأهل	۱	۱۰
۱۱	مینا	۲۷	دانشجو	خانه‌دار	طلاق	-	۶
۱۲	شهناز	۲۹	بی‌سواد	خانه‌دار	متأهل	۱	۴
۱۳	طاهره	۴۵	پنجم ابتدایی	نظافتچی	متأهل	۳	۲۸
۱۴	نسربین	۳۱	سیکل	خانه‌دار	متأهل	۲	۶
۱۵	فریبا	۳۹	اول راهنمایی	خانه‌دار	طلاق	۲	۱۱
۱۶	مونا	۳۲	فوق دیپلم	دانشجو	متأهل	۲	۱۲
۱۷	زیبا	۳۶	دیپلم ناقص	خانه‌دار	متأهل	۲	۱۰
۱۸	مهناز	۴۷	سیکل	خانه‌دار	طلاق	۲	۱۷
۱۹	سوسن	۵۰	دیپلم	شاغل	طلاق	۲	۲۵
۲۰	معصومه	۴۶	دیپلم	خانه‌دار	متأهل	۳	۲۰
۲۱	ندا	۳۸	دانشجو	خانه‌دار	متأهل	۱	۱۳

«هدف در نمونه‌گیری هدفمند، انتخاب نمونه‌های غنی از لحاظ اطلاعات برای مطالعه عمیق است. نمونه‌های غنی از لحاظ اطلاعات، آن‌هایی هستند که فرد می‌تواند در مورد موضوع محوری و مورد مطالعه، مقادیر زیادی از آن‌ها یاد بگیرد» (پاتون^{۳۷}، ۱۹۸۷: ۵۱).

۴-۱. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها، محقق باید مداوم میان داده‌های جمع‌آوری

شده و تحلیل آن‌ها در رفت‌وآمد باشد و به تصحیح و تکمیل یافته‌ها با استفاده از نتایج جدید حاصل از مواجهه با داده‌های نو بپردازد و از فراهم شدن نخستین داده‌ها تا تحلیل نهایی، گام‌هایی برداشته می‌شود.

فرآیند کدگذاری داده‌ها در سه مرحله کدگذاری باز^{۲۸}، کدگذاری محوری^{۲۹} و کدگذاری گزینشی^{۳۰} صورت می‌گیرد. در هر یک از این مراحل، کد یا کدهای الصاق شده باید داده‌های مرتبط با خود را به سطح اشباع برساند. اشباع به پر شدن فضای یک مفهوم یا مقوله و عدم ظهور داده‌های جدید از آن اطلاق می‌شود» (محمدپور، ۱۴۰۰: ۲۸۶). «کدگذاری باز، نخستین مرحله در نظریه زمینه‌ای در تجزیه و تحلیل داده‌هاست. کدگذاری باز به مفهوم‌بندی و مقوله‌بندی تکه‌هایی از داده‌ها تحت عنوان یا برچسب‌هایی که به‌طور هم‌زمان هر قطعه از داده‌ها را تلخیص و تشریح می‌کند، اشاره دارد» (منبع فوق: ۲۸۷).

بعد از کدگذاری محوری، مرحله نهایی کدگذاری گزینشی است که در این مرحله، نظریه تقریباً به استحکام رسیده و فرآیند یکپارچه‌سازی و پالایش نظریه است. در این مرحله مقوله مرکزی یا هسته، تعیین می‌شود. در واقع مقوله مرکزی حاصل همه تحلیل‌ها را در قالب چندکلمه می‌ریزد؛ به این ترتیب، مقوله هسته انتخاب می‌شود، که مشخص می‌کند که کل پژوهش درباره چه چیزی است.

بنابراین در این پژوهش، تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه سطح کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی انجام گرفته است؛ یعنی بعد از تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از طریق مصاحبه با زنان خشونت دیده، مفاهیم و مقولات عمده و مرکزی مشخص شدند که به برخی از این مقولات عمده اشاره می‌شود: ۱- اعتیاد شوهر، ۲- نگرش مردسالاری در خانواده، ۳- بیکاری شوهر، ۴- جامعه‌پذیری جنسیتی، ۵- مشکلات و اختلالات شخصیتی شوهر، ۶- ازدواج اجباری و زود هنگام، ۷- مشاهده و تجربه خشونت، ۸- عدم حمایت خانواده و اطرافیان، ۹- دخالت خویشاوندان، ۱۰- تحصیلات پایین همسر.

۵. یافته‌های پژوهش

براساس تجزیه و تحلیل داده‌های استخراج شده از مصاحبه عمیق با زنان مورد خشونت قرار گرفته طبق مراحل سه‌گانه کدگذاری، مفاهیم، زیر مقوله‌ها و مقوله‌های عمده و شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر تعیین گردید؛ که در ادامه به برخی از مقولات عمده که براساس نقل قول‌های زنان خشونت دیده استخراج گردیده، در قالب شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر به آن‌ها اشاره می‌شود.

۵-۱. الف) شرایط علی^{۳۱}

«شرایط علی یا سبب‌ساز معمولاً آن دسته رویدادها و وقایع هستند که بر پدیده اثر می‌گذارند» (استراوس و کوربین، ۲۰۱۲). در اینجا به برخی از شرایط علی خشونت علیه زنان در این پژوهش پرداخته می‌شود: ۱- اعتیاد شوهر، ۲- نگرش مردسالاری در خانواده، ۳- بیکاری شوهر، ۴- جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی.

۱- اعتیاد شوهر^{۳۲}: با توجه به اظهارات مشارکت‌کنندگان در این پژوهش و بررسی پژوهش‌های مختلف می‌توان دریافت که اعتیاد و مصرف مواد مخدر یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در ایجاد اختلافات خانوادگی و افزایش تنش‌ها و بروز خشونت‌های خانوادگی است.

«شخصیت افراد معتاد در دوران اعتیاد تغییر می‌یابد، آن‌ها اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند. مردان معتاد به علت محدودیت‌های شدید و برخی از کنترل‌های سختی که بر رفتارهای آن‌ها اعمال می‌شود، مرتکب خشونت علیه خانواده می‌شوند. عملکرد خانواده معتادان بسیار پایین‌تر از خانواده‌های عادی می‌باشد؛ بنابراین فرد معتاد برای نجات از این وضعیت از خشونت استفاده می‌کند» (فیلد، ۲۰۰۳).

«مریم» یکی از زنان مشارکت‌کننده در این پژوهش در رابطه با اعتیاد همسر خود و خشونت او در خانواده می‌گوید: «همسرش اعتیاد دارد و به مسائل خانوادگی توجهی ندارد و شرایط زندگی و فرزندان برایش اهمیتی ندارد. وقتی به او ایراد می‌گیریم، با ما دعوا می‌کند و شروع به سروصدا و رفتارهای خشونت‌آمیز می‌کند».

۲- نگرش مردسالاری^{۳۳} در خانواده: یکی از عوامل مهمی که به نظر مشارکت‌کنندگان در این پژوهش می‌توان مطرح کرد، وجود نگرش مردسالاری در خانواده است. این باور و نگرش در خانواده، اعمال خشونت علیه زنان را امری طبیعی و عادی دانسته و آن را توجیه می‌کند. مردان نیز براساس این قدرت پذیرفته شده در خانواده، گرایش به اعمال قدرت در خانواده می‌کنند و زنان نیز باید این اعمال قدرت را بپذیرند و تبعیت کنند.

«در نظام اجتماعی مردسالار^{۳۴}، نقش زنانگی با ویژگی‌هایی نظیر وابستگی، تابعیت، تحت تکفل بودن، جذابیت جنس زنان برای مردان و نقش مردانگی نیز با خصوصیات مانند سلطه و میل به قدرت طلبی، کامیاب شدن مرد از زن به عنوان یک حق متعارف از ریشه‌های خشونت‌پذیری زنان و خشونت‌گری مردان است» (زاهدی اصل، ۱۳۹۷: ۹۷).

«زیبا» یکی از زنان مصاحبه‌شونده در این پژوهش در رابطه با نگرش مردسالاری در خانواده می‌گوید: «حرف‌ها و تصمیم‌های شوهرم باید همیشه در خانواده اجرا شود، اگر با او مخالفتی شود، شروع به توهین و رفتار پرخاشگرانه می‌کند. من و فرزندانم به خاطر

حفظ آبرو و آرامش در خانواده مجبور هستیم سکوت کنیم».

۳- بیکاری شوهر: بیکاری^{۳۵} یکی دیگر از عواملی است که در ارتباط با خشونت خانوادگی طرح می‌شود و نقش مهمی در ایجاد خشونت علیه زنان دارد، به این معنا که وقتی فرد فاقد شغل و درآمد است و توانایی پاسخ‌گویی به نیازها و مشکلات اقتصادی خانواده را ندارد، این امر زمینه را برای افزایش اختلافات خانوادگی و درنهایت درگیری و خشونت خواهد کرد.

«مینا» یکی از مشارکت‌کنندگان در ارتباط با بیکاری شوهر خود و بروز اختلافات خانوادگی می‌گوید: «شوهرم بعد از تعطیلی کارخانه، کار خود را از دست داده و درآمد مشخصی ندارد و بیشتر مواقع در خانه است. بعد از بیکاری خیلی زودرنج شده و سریع عصبانی می‌شود. وقتی از او می‌خواهم دنبال کار جدید بروم، شروع به دعوا و درگیری در خانواده می‌کند».

«بنابراین عدم ایجاد فرصت‌های شغلی و بروز بحران بیکاری^{۳۶}، پیامدها و عواقب خطرناکی دارد و باعث بروز بحران‌ها و چالش‌هایی نظیر افزایش بزهکاری، خشونت، خودکشی، بحران اعتیاد، بحران فقر و نابرابری و شکاف طبقاتی، پیدایش مسأله حاشیه‌نشینی و... می‌شود» (میری آشتیانی، ۱۳۸۲: ۱۰۰).

۴- جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی^{۳۷}: یکی دیگر از عواملی که زمینه را برای افزایش خشونت‌های خانوادگی فراهم کرده، جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی است که باعث می‌شود وجود خشونت در خانواده امری طبیعی تلقی گردد و زنان در خانواده به واسطه نقش زنانه خود، مطیع و پذیرای خشونت باشند و رفتارهای خشن در خانواده را تحمل کنند، که این امر زمینه را برای خشونت‌پذیری آن‌ها و خشونت‌گری مردان فراهم کند.

«طاهره» یکی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش در این رابطه می‌گوید: «شوهرم از نظر تربیتی و اجتماعی در خانواده‌ای بزرگ شده که معتقدند زن موجودی ضعیف است و باید در خانواده مطیع شوهر خود باشد و مرد نیز رئیس خانواده است و باید تصمیماتش در خانه اجرا شود».

۵-۲. ب) شرایط زمینه‌ای^{۳۸}

شرایط زمینه‌ای براساس مدل «استراوس» و «کوربین»^{۳۹} در نظریه زمینه‌ای، مجموعه خاصی از شرایط هستند که بستر و شرایط لازم را برای شکل‌گیری پدیده فراهم می‌کنند که در این پژوهش با توجه به بررسی و تحلیل نتایج به دست آمده از مصاحبه با زنان مورد مطالعه، برخی شرایط و عوامل زمینه‌ای در رابطه با خشونت خانوادگی عبارتند از:

۱- مشکلات و اختلالات شخصیتی شوهر، ۲- ازدواج اجباری و زودهنگام، ۳- مشاهده و تجربه خشونت، ۴- عدم حمایت خانواده و اطرافیان.

۱- مشکلات و اختلالات شخصیتی شوهر: یکی از عواملی که در ارتباط با خشونت خانوادگی مطرح می‌شود، مشکلات و اختلالات شخصیتی^{۴۱} همسر می‌باشد که نقش مؤثری در ایجاد خشونت علیه زنان داشته و زمینه بروز خشونت در خانواده را بیشتر می‌کند. به عنوان نمونه بدبینی و شکاک بودن شوهر و سوءظن‌های او در خانواده یکی از مشکلات شخصیتی است که همه روابط خانوادگی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و مشکلاتی را برای زن و فرزندان ایجاد می‌کند و روابط خانوادگی را دچار تضاد و اختلاف می‌کند و زمینه و شرایط بروز رفتارهای خشونت‌آمیز را در خانواده تشدید می‌کند. «سوسن» یکی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش در رابطه با مشکلات شخصیتی شوهر خود می‌گوید: «شوهرم از نظر شخصیتی مشکل دارد و نسبت به همه چیز مشکوک و بی‌اعتماد است، همین مشکل باعث شده آرامش از خانواده گرفته شود و زندگی خودش و ما را به جهنم تبدیل کند. مداوم تلفن منزل و موبایل را چک می‌کند، که این کار باعث افزایش اختلاف و خشونت در خانواده شده است».

۲- ازدواج اجباری و زودهنگام: ازدواج اجباری^{۴۲} و ازدواجی که تنها به خواست والدین باشد و به علایق و خواسته و روحیات زوجین توجه نشود، می‌تواند یکی از دلایل اختلافات و تضادهای خانوادگی باشد و زمینه را برای افزایش خشونت در خانواده فراهم کند. ازدواجی که بدون رضایت واقعی یک یا دو طرف انجام گرفته و حق آزادی انتخاب همسر مورد نظر را از آن‌ها سلب کرده، نارضایتی و خشونت را در خانواده افزایش می‌دهد و از مصادیق خشونت خانوادگی محسوب می‌شود.

«فائزه» یکی از مشارکت‌کنندگان در رابطه با ازدواج تحمیلی و زودهنگام خود می‌گوید: «ازدواج من بیشتر به خواست والدین و برادرم صورت گرفت و خود من نقش اساسی در انتخاب همسر نداشتم و خانواده‌ام آن را تأیید کردند و من هم که از پختگی برخوردار نبودم، به ازدواج رضایت دادم. ولی از همان روزهای اول تضاد و اختلاف فکری ما مشخص شد و همین امر اختلافات ما را بیشتر کرد و باعث درگیری و خشونت در خانواده می‌شد».

۳- مشاهده و تجربه خشونت: یکی از عواملی که زمینه خشونت خانوادگی را فراهم می‌کند، مشاهده خشونت^{۴۳} والدین و تجربه خشونت^{۴۴} است که افراد در گذشته داشته‌اند؛ به این معنا که افرادی که شاهد خشونت والدین خود بوده و یا خشونت را به نوعی در زندگی خود تجربه کرده‌اند، احتمال بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در بین آن‌ها بیشتر است.

«فریده» یکی از زنان مشارکت‌کننده در پژوهش در این رابطه می‌گوید: «همسر من از کودکی شاهد اذیت و کتک‌زدن مادرش توسط پدر خود بوده و خشونت در این خانواده رایج بوده و شوهرم این رفتارهای خشن را از پدرش یاد گرفته و سعی می‌کند همین رفتارها را در خانواده هم داشته باشد».

۴- **عدم حمایت خانواده^{۴۴} و اطرافیان:** یکی از عواملی که مشارکت‌کنندگان در پژوهش در رابطه با عوامل خشونت علیه زنان مطرح کرده‌اند، عدم حمایت خانوادگی از زنان مورد خشونت است. زنان مورد مصاحبه مطرح می‌کردند که از سوی والدین و اطرافیان خود حمایتی از آن‌ها صورت نگرفته، که این امر زمینه را برای خشونت‌گری شوهران خود فراهم کرده است.

«لیلا» یکی از مشارکت‌کنندگان در پژوهش در این رابطه می‌گوید: «هر موقع از رفتارهای تند شوهرم با خانواده‌ام صحبت می‌کنم و از آن‌ها کمکی می‌خواهم، از من حمایتی نمی‌کنند و می‌گویند این مشکلات و اختلاف‌ها در همه خانواده‌ها وجود دارد. بهتر است به خاطر بچه‌ها با شوهرت زندگی کنی، به مرور رفتارش عوض می‌شود».

۵-۳. ج) شرایط مداخله‌گر^{۴۵}

شرایط مداخله‌گر به شرایطی اشاره دارد که شرایط علی را تشدید یا تخفیف و یا به نحوی تغییر می‌دهند که در این پژوهش، برخی شرایط و عوامل مداخله‌گر خشونت علیه زنان عبارتند از: ۱- دخالت خویشاوندان و اطرافیان، ۲- تحصیلات پایین همسر.

۱- **دخالت خویشاوندان و اطرافیان^{۴۶}:** یکی از عوامل مهم در بروز و شدید اختلافات خانوادگی، دخالت‌های نابه‌جا و غیرمنطقی خویشاوندان و نزدیکان است که زمینه را برای افزایش تنش‌ها و تضادهای در خانواده فراهم می‌کند. پژوهش‌های مختلف در زمینه خشونت‌های خانوادگی بیانگر آن است که دخالت‌های نامعقول خویشاوندان تأثیر مهمی در افزایش تعارضات در خانواده دارد.

«شیرین» یکی از افراد مشارکت‌کننده در این پژوهش درباره دخالت‌های اطرافیان در زندگی خود می‌گوید: «شوهرم تحت تأثیر گفته‌های خانواده خود است و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد و جزئیات زندگی مشترک و مشکلات خودمان را با آن‌ها درمیان می‌گذارد و اجازه دخالت آن‌ها را در زندگی زیاد می‌دهد که این رفتارها باعث افزایش تنش‌ها و اختلافات در زندگی شده است».

«باید توجه داشت که برخی از جنبه‌های فکری و رفتاری زوجین، زمینه دخالت خانواده‌های خود و اطرافیان را فراهم می‌کند؛ به عنوان مثال، گاه زنان پس از ازدواج، روابط عاطفی مرد را با خانواده خویش تضعیف می‌کنند و خانواده خود را برتر از خانواده

مرد می‌دانند و خانواده شوهر را از لحاظ فرهنگی و اقتصادی پایین‌تر می‌دانند؛ که این تفکرات و رفتارها در خانواده زمینه دخالت دیگران را فراهم می‌کند و به تشدید تضادها و نارضایتی‌ها و بروز خشونت در خانواده منجر می‌شود» (اعزازی، ۱۳۸۰: ۱۴۵).

۲- تحصیلات پایین همسر^{۴۷}: یکی از عواملی که باعث بروز اختلاف و تعارضات بین زوجین می‌گردد و زمینه را برای افزایش خشونت علیه زنان فراهم می‌کند، میزان تحصیلات پایین همسر است. پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که بین خشونت نسبت به زنان با سطح تحصیلات زوجین و مخصوصاً شوهر رابطه وجود دارد. صاحب‌نظران اجتماعی و روان‌شناسی اعتقاد دارند که هر چه قدر سطح تحصیلات زوجین به یک‌دیگر نزدیک‌تر باشد، میزان رضایتمندی آن‌ها از زندگی بیشتر خواهد بود و آن‌ها با مشکلات و چالش‌های کمتری مواجه می‌شوند. پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که وجود اختلاف تحصیلی زیاد، به خصوص زمانی که میزان تحصیلات زن از شوهر بیشتر باشد، زمینه اختلاف و تعارض بیشتر را ایجاد می‌کند؛ زیرا نوع نگرش، سبک زندگی و انتظارات آن‌ها از زندگی با یک‌دیگر متفاوت خواهد بود و این تفاوت نگاه و سلیقه باعث می‌شود که میزان تضادها و تعارضات هم بیشتر شود.

«مهنراز» یکی از زنان مورد مصاحبه در پژوهش در این رابطه می‌گوید: «شوهرم به دلیل تحصیلات پایین، به نظرات و خواسته‌های ما توجهی ندارد و از نظر فکری و روحی کاملاً با ما متفاوت است. صحبت‌های ما در زندگی برایش مهم نیست و درک پایینی از زندگی و آینده بچه‌ها دارد».

- راهبردهای مشارکت‌کنندگان: مصاحبه‌های عمیق با زنان خشونت‌دیده نشان می‌دهد که زنان به صورت‌های گوناگونی به خشونت علیه خود واکنش نشان می‌دهند. اگرچه بعضی از این استراتژی‌ها ممکن است خشونت علیه آنان را کاهش دهد؛ اما مفاهیم قالبی چون آسیب‌پذیری زنان و یا منفعل بودن آن‌ها، تفکر قوی‌تر و خشن‌تر بودن مردان را زنده نگه می‌دارد و آن را تداوم می‌بخشد.

خشونت علیه زنان در خانواده، واکنش‌ها یا عکس‌العمل‌هایی را از سوی زنان مورد خشونت قرار گرفته به دنبال دارد؛ به عبارتی، مشارکت‌کنندگان بعد از اعمال خشونت‌هایی که از سوی شوهران صورت می‌گیرد، راه‌حل‌ها و راهبردهای مختلفی در برابر خشونت اتخاذ می‌کنند، که در این پژوهش با توجه به بررسی اظهارات مشارکت‌کنندگان، این عکس‌العمل‌ها و راه‌حل‌ها از سوی آنان ارائه می‌گردد: ۱- تحمل خشونت، ۲- طلاق عاطفی، ۳- مقاومت و اقدام تلافی‌جویانه (مقابله به مثل)، ۴- درخواست طلاق و جدایی، ۵- مراجعه به مراکز مشاوره و اورژانس اجتماعی.

- مقوله هسته: مقوله هسته‌ای در فرآیند کدگذاری گزینشی یا انتخابی به دست

می‌آید. این نوع کدگذاری فرآیند یکپارچه و پالایش مقوله‌ها در جهت خلق نظریه است. یکپارچگی موردنظر در نتیجه تعامل تحلیل‌گر با داده به وجود می‌آید و یکی از سخت‌ترین مراحل کار است؛ زیرا محقق باید در داده‌ها غرق شود و به تعمق بپردازد تا بتواند پیوند میان مقوله‌ها را بیابد و آن‌ها را پالایش داده و با هم یکپارچه کرده و نهایتاً نظریه استخراج نماید.

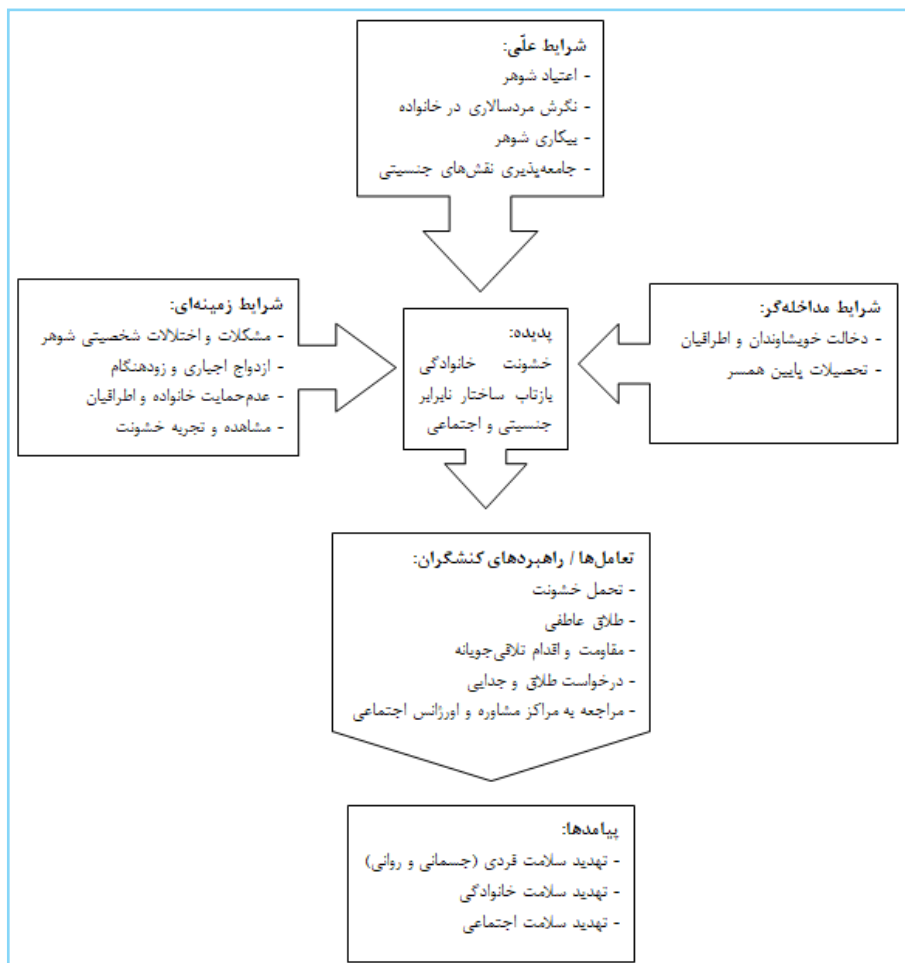
لذا طبق بررسی‌ها و تحلیل‌هایی که از اظهارات مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها به عمل آمد با پیوند بین مقوله‌ها و پالایش دادن آن‌ها و یکپارچه کردن مقوله‌ها، مقوله اصلی یا هسته که در بردارنده مضمون اصلی پژوهش و تمامی مفاهیم و مقولات به دست آمده است، استخراج گردید که در این پژوهش مقوله هسته به دست آمده عبارت است از: «خشونت خانوادگی بازتاب ساختار نابرابر جنسیتی و اجتماعی».

- مدل پارادایمی: یکی از امتیازهای نظریه زمینه‌ای^{۴۸}، استفاده از یک ابزار تحلیلی به نام «پارادایم» است. پارادایم باعث سازماندهی یافته‌ها و نهایتاً افزایش قدرت تبیین می‌شود. پارادایم در روش نظریه زمینه‌ای از سه بخش اصلی شرایط، کنش / کنش متقابل و پیامدها تشکیل شده است. براساس نتایج تجزیه و تحلیل گفته‌ها و اظهارات مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، الگوی پارادایمی به دست آمده است. این الگو براساس نظریه اشتراوس و کوربین، شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبرهای کنش / کنش متقابل و پیامدهای خشونت علیه زنان را ترسیم و بازنمایی می‌کند.

۶. نتیجه‌گیری

حاصل تجزیه و تحلیل مصاحبه با زنان مشارکت‌کننده در این پژوهش در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی انجام گرفت که بعد از بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از مصاحبه با زنان خشونت دیده، مفاهیم و مقولات عمده و مقوله هسته استخراج گردید که در نتیجه این مطالعه، ۲۰ مقوله عمده و یک مقوله هسته مشخص شدند.

مقولات عمده^{۴۹} در این پژوهش براساس تجزیه و تحلیل اظهارات زنان خشونت دیده از طریق مصاحبه عبارتند از: ۱- اعتیاد شوهر، ۲- نگرش مردسالاری در خانواده، ۳- بیکاری شوهر، ۴- جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی، ۵- مشکلات و اختلالات شخصیتی شوهر، ۶- ازدواج اجباری و زود هنگام، ۷- عدم حمایت خانواده و اطرافیان، ۸- مشاهده و تجربه خشونت، ۹- دخالت خویشاوندان و اطرافیان، ۱۰- تحصیلات پایین همسر.

شکل ۱. مدل پارادایمی مطالعه کیفی عوامل و زمینه‌های خشونت خانوادگی

Fig. 1: Paradigm model of qualitative study of factors and contexts of family violence

پس از ترکیب و یکپارچه‌سازی مقولات عمده فوق، مقوله اصلی یا مقوله هسته^۵ به دست آمد که در واقع مقوله هسته دربرگیرنده مضمون اصلی پژوهش است که در این مطالعه کیفی مقوله هسته به دست آمده عبارت است از: «خشونت خانوادگی بازتاب ساختار نابرابر جنسیتی و اجتماعی».

بعد از تعیین مقوله اصلی یا هسته، سایر مقولات در قالب یک مدل پارادایمی حول مقوله هسته به یک دیگر ارتباط داده شد و مدل پارادایمی ترسیم و ارائه گردید. در نهایت برآیند و نتایج حاصل از گفته‌های زنان خشونت دیده در این پژوهش نشانگر آن است

که پدیده خشونت خانوادگی تحت تأثیر عوامل و شرایط مختلفی قرار دارد که این شرایط را می‌توان در سه دسته شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر تقسیم کرد.

۶-۱. پیشنهادها

برای مقابله و کاهش خشونت علیه زنان در خانواده، ضرورت دارد که زمینه‌ها و بسترهای شکل‌دهنده خشونت خانوادگی به صورت علمی و تخصصی شناسایی شود و به این پرسش اساسی پاسخ داده شود که، چه شرایطی و زمینه‌هایی زنان را در معرض خشونت خانگی قرار می‌دهد، که باعث می‌شود از این طریق زیان‌های جبران‌ناپذیری از نظر جسمی، روحی، روانی، خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی بر زنان، فرزندان و خانواده‌ها وارد شود؟

لذا با توجه به نتایج و یافته‌های این پژوهش کیفی، باید آگاه‌سازی زنان و خانواده‌ها و توانمندسازی آن‌ها در رأس برنامه‌ها و اولویت‌های سازمان‌ها و نهادهای مرتبط، روان‌شناسان، حقوق‌دانان، جامعه‌شناسان، مشاوران و مددکاران اجتماعی قرار گیرد و برای مقابله و کاهش این معضل مهم اجتماعی اقدامات و برنامه‌ریزی‌های جدی و اساسی مدنظر قرار گیرد.

اما به‌طورکلی باید توجه داشت که مقابله جدی با این آسیب مهم اجتماعی مستلزم عزم و تصمیم کلی جامعه و مسئولان و هم‌فکری و هم‌سوئی سازمان‌ها و نهادهای مرتبط و تغییر نگرش جامعه نسبت به حقوق زنان و تغییر در قوانین حمایتی از زنان خشونت دیده دارد.

پی‌نوشت

1. Domestic violence
2. Family violence
3. Family institution
4. Qualitative method
5. Grounded theory approach
6. in-depth interviews
7. Violence in family
8. Social Control theory
9. Social learning theory
10. violent behavior
11. Resources theory
12. Feminist theory
13. unequal structure
14. Patriarchy
15. Socialization of gender roles
16. Social norms of violence

17. Quantitative studies
18. Qualitative studies
19. Rathman
20. Yount and Carrer
21. zolotor & Ranyan
22. Qualitative study
23. Grounded theory
24. Data saturation
25. Purposive sampling
26. Qualitative sampling
27. Patton
28. Open coding
29. Axial coding
30. Selective coding
31. Causal Conditions
32. Husband's addiction
33. Patriarchal attitude
34. Patriarch
35. unemployment
36. unemployment crisis
37. Gender Socialization
38. context conditions
39. strauss & corbin
40. Personality disorders
41. Forced marriage
42. view violence
43. Experience violence
44. Lack of family support
45. Intervening Conditions
46. Involvement of Relatives
47. wife's low education
48. Grounded theory
49. Major Categories
50. Core category

کتابنامه

- احمدی، بتول و همکاران، (۱۳۸۷). «دیدگاه زنان و مردان تهرانی و صاحب‌نظران درباره خشونت خانگی علیه زنان در ایران: یک پژوهش کیفی». مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۶ (۲): ۶۷-۸۱.
- احمدی، زیبا. (۱۳۹۹). «مطالعه تجربه زیسته زنان مبتلا به خشونت خانگی و کشف ریشه‌های اجتماعی آن در شهر همدان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا همدان.
- احمدی، سیروس و همکاران. (۱۴۰۰). «خشونت علیه زنان: حاکمیت ایدئولوژی مردسالار و هژمونی سلطه مذکر (مطالعه موردی: زنان شهر بوشهر)». زن در توسعه و سیاست، ۱۹ (۴): ۵۴۵-۵۷۲. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2021.325102.1008028>

- اعزازی، شهلا، (۱۳۸۰). خشونت خانوادگی زنان کتک‌خورده. تهران: انتشارات سالی.
- اعزازی، شهلا، (۱۳۸۳). خشونت خانوادگی، خشونت اجتماعی (کتاب بررسی مسائل اجتماعی ایران). تهران: انتشارات پیام نور.
- جاوید، نورمحمد؛ و همکاران، (۱۳۸۷). «بررسی پدیده همسرکشی زنان». مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۳: ۱۴۹-۱۷۰.
- حسینی، سید هادی؛ و همکاران، (۱۳۹۸). «تیین جامعه‌شناختی خشونت علیه زنان: مطالعه تجربی». مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۲: ۴۱۱-۴۳۲. doi: 10.22059/jisr.2019.250144.624
- دانایی فرد، حسن؛ و امامی، سید مجتبی، (۱۳۸۶). «استراتژی‌های پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده بنیاد». اندیشه مدیریت راهبردی، ۱ (۲): ۶۹-۹۷.
- رئیسی، سمیه، (۱۳۹۱). «بررسی کیفی خشونت علیه زنان بلوچ ایرانشهر: کاربرد روش‌شناسی نظریه زمینه‌ای». پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- زاهدی اصل، محمد، (۱۳۹۷). آسیب‌های اجتماعی از منظر مددکاری اجتماعی. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- زنجانی زاده، هما؛ صالح‌آبادی، ابراهیم؛ و جعفریان یزدی، ندا، (۱۳۹۳). «بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر خشونت خانگی علیه زنان در مشهد». توسعه اجتماعی، ۹ (۲): ۴۶-۷۴.
- شکرپیگی، عالییه؛ و مستمع، رضا، (۱۳۹۳). «فرا تحلیل مطالعات انجام شده پیرامون خشونت علیه زنان». جامعه‌شناسی ایران، ۱۵ (۲): ۱۵۳-۱۷۷.
- صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله، (۱۳۸۶). آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی). تهران: سمت.
- غلیوردی‌نیا، اکبر؛ و همکاران، (۱۳۹۰). «تحلیل اجتماعی خشونت شوهران علیه زنان: مدلی نظری و آزمون تجربی». مسائل اجتماعی ایران، ۲ (۲): ۹۵-۱۲۷.
- غلامی، علی، و همکاران، (۱۳۹۶). «واکاوی عوامل مؤثر بر خشونت علیه زنان متأهل شهر اهواز». پژوهش‌های جامعه‌شناختی، ۱۱ (۴): ۱۱۷-۱۵۵.
- فلیک، اووه، (۱۳۸۸). درآمدی بر تحقیق کیفی. ترجمه هادی جلیلی، چاپ دوم، تهران: نشر نی.
- محمدپور، احمد، (۱۴۰۰). ضد روش: زمینه‌های فلسفی و رویه‌های عملی در روش‌شناسی کیفی. تهران: نشر لوگوس.

- معظمی، شهلا، (۱۳۸۳). همسرکشی (کتاب مجموعه مقالات آسیب‌های اجتماعی ایران). انجمن جامعه‌شناسی ایران، تهران: نشر آگه.
- میری آشتیانی، الهام، (۱۳۸۲). مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسائل اجتماعی ایران. تهران: فرهنگ گفتمان.
- هوشمند، مهرداد، (۱۳۸۴). «بررسی عدم استقبال اولیای دانش‌آموزان از کلاس‌های آموزش خانواده». فرهنگ همدان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان همدان، ۱۱ (۳۸ و ۳۹): ۱۶۸-۱۹۴.

- Ahmadi, B.; Nasseri, S.; Alimohamadian, M.; Shams, M.; Ranjbar, Z. & Shariat, M. et al., (2008). "Views of Tehrani couples and experts on domestic violence against women in Iran: A qualitative research". *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*, 6 (2): 67-81 (In Persian).

- Ahmadi, S.; Hamidpoor, K.; Sedaghat, H. & karami, F., (2021). "Violence against Women: The Rule of Patriarchal Ideology and the Hegemony of Male Domination (Case study: Women in Bushehr)". *Woman in Development & Politics*, 19(4): 545-572. doi: 10.22059/jwdp.2021.325102.1008028 (In Persian).

- Ahmadi, Z., (2019). "Study of the lived experience of women suffering from domestic violence and discovering its social roots in Hamadan city". Master's thesis, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan (In Persian).

- Aliverdina, A. et al., (2011). "Social analysis of husbands' violence against women: a theoretical model and an experimental test". *Iranian Social Issues Quarterly*, 2(2): 95-127 (In Persian).

- Danaeifard, H. & Emami, S., (2007). "Qualitative Research Strategies: A Reflection on Grounded Theory". *Management Thought*, 1 (2): 97-69 (In Persian).

- Ezazi, Sh., (2001). *Family violence, batterab women*. Tehran: Sali (In Persian).

- Ezazi, Sh., (2004). *Family violence, social violence (a book on Iran's social issues)*. Tehran: Payam Noor (In Persian)

- Flick, O., (2009). *An introduction to qualitative research*. Translated by: Hadi Jalili, second edition, Tehran: Ney (In Persian)
- Gholami, A. et al., (2016). "Analysis of factors affecting violence against married women in Ahvaz city". *Sociological Research Quarterly*, 12(2): 117-155 (In Persian).
- Hooshmand, M., (2005). "Investigation of parents' lack of acceptance of family education classes". *Hamedan Culture Quarterly, Hamedan Province General Department of Culture and Islamic Guidance*, 6(22): 168-194 (In Persian).
- Hosseini, S. H.; Mohseni, R. A. & Firozjaeian, A. A., (2019). "The Sociological Explanation of Violence against Women (An Experimental Study)". *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 8(2): 411-432. <https://doi.org/10.22059/jisr.2019.250144.624> (In Persian).
- Javid, N., (2008). "Investigation of the phenomenon of wife killing by women". *Social Security Studies Quarterly*, 13: 149-170 (In Persian).
- Miri Ashtiani, E., (2003). *An introduction to the pathology of Iran's social problems*. Tehran: Farhang Discourse (In Persian).
- Moazzami, Sh., (2004). *Killing a wife (a collection of essays on Iran's social harms)*. Iranian Sociological Association, Tehran: Agah (In Persian).
- Mohammadpour, A., (2021). *Anti-Methodology: Philosophical Backgrounds and Practical Procedures in Qualitative Methodology*. Tehran: Logos (In Persian).
- Patton, M. Q., (1986). *Utilization – Focused Evaluation*. second edition, Newbury Park, CA, sage publication ltd.
- Raisi, S., (2011). "Qualitative investigation of violence against Baloch women of Iranshahr: application of grounded theory methodology". Master's thesis in Sociology, Shahid Bahonar University, Kerman (In Persian).
- Sediq Sarvestani, R., (2007). *Social pathology (sociology of social deviations)*. Tehran: Samt (In Persian)
- SHEkarbeygi, A. & Mostame, R., (2013). "Meta-Analysis Of Studies On

Violence Against Women”. *Iranian Journal of Sociology*, 15(2): 153-177 (In Persian).

- Wright, E. O., (1997). *Class counts: Comparative studies in Class analysis*. Cambridge university press.

- Zahedi Asl, M., (2017). *Social injuries from the perspective of social work*. Tehran: Allameh Tabatabai University Press (In Persian)

- Zanjanizadeh, H.; Salehabadi, E. & Jafarian Yazdi, N., (2015). “Effect of Social Capital on Domestic Violence against Women in Mashhad”. *Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development)*, 9(2): 7-46 (In Persian).